

Бібліографічний список

1. Про виробництво та обіг органічної сільськогосподарської продукції та сировини [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верхов. Радою 3 вересня 2013 р. № 425-VII]. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/425-18>
2. Виробництво органічної продукції [Електронний ресурс] // Ініціатива Міністерства аграрної політики та продовольства. — 2015. — Режим доступу: <http://minagro.gov.ua/system/files/8.2.%20Basic%20Material%20UKR.pdf>.
3. Кропивко М.Ф. Екологічна диверсифікація використання сільськогосподарських земель в Україні / Кропивко М.Ф., Ковальова О.В. // Економіка України. — № 7. — 2010 — С. 78-85
4. Никитюк Ю. А. Особливості організації органічного виробництва та переробки лікарської рослинної речовини: III Міжнародна науково-практична конференція «Органічне виробництво і продовольча безпека» — Житомир: Вид-во «Полісся», 2015. — С. 435–437.
5. Органічне землеробство [Електронний ресурс] // BIOFARM ORGANIC. — 2016. — Режим доступу до ресурсу: <http://biofarm-organicplus.com/nasha-diyalnist>.
6. Як пройти органічну сертифікацію? [Електронний ресурс] // Федерація органічного руху України. — 2016. — Режим доступу до ресурсу: <http://organic.com.ua/uk/homepage/2010-01-26-13-44-34?start=1>.

УДК 657.1

Остапенко Ю.П., к.е.н.,
старший викладач кафедри обліку, аналізу та аудиту
в АПК (ДВНЗ КНЕУ ім. Вадима Гетьмана)

ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ АГРАРНОЇ ГАЛУЗІ

АНОТАЦІЯ. В статті розглядаються організаційні аспекти внутрішнього аудиту на сільськогосподарських підприємствах, визначено об'єктивність створення на підприємствах аграрної галузі служб внутрішнього аудиту, а також досліджено проблеми впровадження внутрішнього аудиту в аграрному секторі економіки.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: аудит, внутрішній аудит, сільськогосподарські підприємства, аграрний сектор економіки.

Постановка проблеми та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Сучасні умови господарювання характеризуються постійним збільшенням поточної економічної інформації як на зовнішньому, так і на внутрішньому

рівнях. Для всіх користувачів економічна інформація є основою прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Існуюча проблема інформаційного ризику призводить до суттєвого зростання потреби у внутрішньому контролі повноти і достовірності поточної та звітної економічної інформації у фінансово-господарській діяльності підприємств. Одним із основних інструментів рішення подібних проблем може бути сучасний внутрішній аудит.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий внесок у розвиток теоретичних і практичних аспектів внутрішнього аудиту здійснили такі провідні науковці, як: Г.М. Давидов, Н.І. Дорош, Т.О. Каменська, В.П. Пантелєєв, О.А. Петрик, В.С. Рудницький, О.В. Сметанко, але їх дослідження в основному пов'язані з особливостями аудиту на підприємствах промислових галузей економіки. Такі вчені, як М.Я. Дем'яненко, К.П. Дудка, В.М. Жук та О.Г. Пономаренко частково досліджували проблеми аудиту в аграрному секторі економіки України. Віддаючи належне результатам досліджень відомих науковців, слід зазначити, що окремі питання з організації внутрішнього аудиту на сільськогосподарських підприємствах залишаються невіршеними та потребують подальшого розгляду.

Формування мети і завдання дослідження. Метою статті є висвітлення організаційних аспектів внутрішнього аудиту на сільськогосподарських підприємствах та окреслення проблем впровадження внутрішнього аудиту в аграрному секторі економіки.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Відсутність правових норм, які б стосувалися внутрішнього аудиту, а також центрального органу, який би здійснював розробку рекомендацій щодо його організації, призвела до того, що на практиці внутрішній аудит ототожнюють із внутрішньогосподарським контролем і реорганізують систему внутрішньогосподарського контролю у систему внутрішнього аудиту [1, с. 30].

Проблемним аспектом сьогодення є організація внутрішнього аудиту на сільськогосподарських підприємствах.

На організацію системи внутрішнього аудиту суттєво впливають розміри та галузева приналежність підприємства, до того ж побудова аудиторської служби, її організаційна структура має узгоджуватись із формами організації бухгалтерського та управлінського обліку, прийнятих на підприємстві, автоматизацією облікових процесів і кваліфікацією працівників — аудиторів.

Пропозиції щодо створення окремого відділу (служби, комітету) внутрішнього аудиту або іншого окремого підрозділу внутрішнього контролю для більшості видів сільськогосподарських підприємств

(фермерських господарств, товариств з обмеженою відповідальністю, приватних підприємств, виробничих кооперативів) не знаходять свого впровадження, зважаючи на їх розміри та обмежені ресурси [2, с. 156].

Діяльність сільськогосподарських підприємств має відповідні галузеві особливості:

- існуючі специфічні об'єкти обліку, такі як майнові і земельні відносини, розрахунки за оренду земельних і майнових паїв, використання бюджетних дотацій;

- наявність спеціальних пільгових режимів оподаткування господарюючих суб'єктів;

- облік сільськогосподарського виробництва та визначення фінансових результатів від такої діяльності;

На жаль, в більшості сільськогосподарських підприємств, в яких може бути сформована система внутрішнього аудиту, така форма контролю не працює і внутрішніми нормативними документами не передбачена.

На таких підприємствах функції внутрішнього контролю виконують ревізійна та інвентаризаційна комісії, які повністю підпорядковуються керівнику підприємства.

Основою концепції впровадження системи внутрішнього аудиту є безпосередньо процес організації незалежної служби аудиту. В загальній практиці існують різні підходи щодо організації служби внутрішнього аудиту, але відсутні рекомендації з урахуванням галузевих особливостей діяльності аграрних підприємств.

Для впровадження на сільськогосподарських підприємствах системи внутрішнього аудиту необхідно:

- розробити нормативні документи, які регулюють питання внутрішнього аудиту на підприємстві (положення, посадові інструкції, тощо);

- сформувати штат внутрішніх аудиторів відповідної кваліфікації на чолі з керівником служби;

- розподілити функції, обов'язки та завдання між аудиторами;

- розробити план та типові форми робочих документів служби внутрішнього аудиту;

- забезпечити співпрацю служби внутрішнього аудиту із керівниками структурних підрозділів.

Слід зазначити, що необхідність виділення специфічних підходів до аудиту в сільському господарстві підтверджується наявністю методичних напрацювань зарубіжних бухгалтерських організацій, наприклад, Американського інституту сертифікованих публічних бухгалтерів та Федерацією аудиторів, бухгалтерів і фінансистів АПК України [3].

Основні функції служби внутрішнього аудиту, як правило, складаються із процедур дослідження окремих операцій підприємства, оцінювання і контролю відповідності операцій, відображених у бухгалтерському обліку, а також контролю за функціями внутрішньої системи контролю підприємства [4, с. 243].

Крім, суто контролюючих функцій служба внутрішнього аудиту також може надавати допомогу у вирішенні проблемних питань структурним підрозділам підприємства, сприяти покращенню якості зовнішніх аудиторських послуг, на основі аудиторських висновків цієї структури часто будуються стратегічні, поточні та оперативні плани організації [5]. Служба внутрішнього аудиту повинна бути підпорядкована власникам, тобто на її роботу не повинні впливати вказівки керівництва.

Оцінка системи внутрішнього контролю сільськогосподарського підприємства повинна проходити перевірку системою внутрішнього аудиту.

Функціонування даної служби на підприємствах аграрної галузі викликає труднощі, які, зумовлені невизначеністю нормативно-правової бази в питанні внутрішнього аудиту, недостатньою кількістю методичних розробок з проведення внутрішнього аудиту, відсутністю висококваліфікованих спеціалістів зі знанням специфіки аграрної галузі, обмеженістю досвіду аудиторської діяльності, відсутністю типових форм документів з внутрішнього аудиту.

Висновки і перспективи подальших досліджень у даному напрямку. Для ефективної організації внутрішнього контролю на аграрних підприємствах доцільно створити службу внутрішнього аудиту, яка буде здійснювати контроль за окремими підрозділами, дозволить виявити резерви та перспективні напрямки розвитку сільськогосподарської діяльності, посилити контроль за формуванням та розподілом прибутків.

Бібліографічний список

1. Внутрішній аудит [Текст]: монографія / В. С. Рудницький, І. Д. Лазаришина, Г. М. Шеремета, В. О. Хомедюк. — Рівне : УДУВГП, 2003. — 163 с.
2. Кузик Н.П., Боярова О.А. Внутрішній контроль як основа ефективної діяльності сільськогосподарських підприємств / науковий вісник НУБіП України. — 2010.—№153. С.153-157.
3. Програми сертифікації. Федерація аудиторів, бухгалтерів і фінансистів АПК України: [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://federation.faaf.org.ua/content/view/9/31/>
4. Пшенична А.Ж. Аудит [Текст] : навчальний посібник / А.Ж. Пшенична. — К.: Центр учбової літератури, 2008. — 320с.

5. Подоляничук О.А. Значення внутрішнього аудиту в системі сільськогосподарського підприємства / О.А. Подоляничук // Економічний аналіз. — 2010. — №6. — С. 479-481.

6. Гуцаленко Л.В. Внутрішньогосподарський контроль: [навч. посібник] / Л.В. Гуцаленко, М.М. Коцупатрий, У.О. Марчук — К.: Центр учбової літератури, 2014. — 496 с.

7. Каменська Т.О. Внутрішній аудит. Сучасний погляд : [монографія] / Т.О. Каменська. — К.: ДП «Інформ. — аналітичне агентство», 2010. — 499 с.

УДК 657.1

Сагайдак Р.А. к.е.н., доцент,
Гудь Є. В. викладач

(Гусятинський коледж

Тернопільського національного
технічного університету імені Івана Пулюя)

ВНУТРІШНІЙ КОНТРОЛЬ В УПРАВЛІННІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ

АНОТАЦІЯ. Розглядаються питання внутрішнього контролю в забезпеченні ефективного управління підприємствами аграрного сектора економіки. Акцентується увага на ролі відомчого та внутрішньогосподарського контролю у забезпеченні раціонального використання матеріальних, трудових та фінансових ресурсів сільськогосподарськими підприємствами.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: відомчий контроль, власник, внутрішньогосподарський контроль, галузевий контроль, економічний контроль.

Постановка проблеми та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Функціонування нових організаційно-правових форм господарювання на основі приватної власності викликає необхідність посилення контролю за діяльністю підприємств як з боку держави, так і з боку власників та трудових колективів. Актуальним і проблематичним для сільськогосподарських підприємств є запровадження ефективного внутрішнього контролю.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питаннями внутрішнього контролю діяльності господарюючих суб'єктів займаються вітчизняні вчені — М.Т. Білуха, Ф.Ф. Бутинець, З.В. Гуцайлук, Н.Р. Домбровська, Є.В. Калюга, М.М. Коцупатрий, Л.В. Нападовська, В.П. Пантелеєв, В.С. Рудницький та інші науковці.